

- 4) La rischun, che nus numnein dus ne plirs Vocals, dils quals mintgin lai sussentir siu agien, special tun, *Distongs*, ei, che quels, schegie dus, ne plirs, vegnan tonaton prochitschai mo cum ina suletta prospiraziun.*

§ 2.

Scala dils Distongs.

Il Ramontsch** ha ils sequents Distongs:

ai, au,
ei, eu, (éu, èu ***)
oi, (ou ***)
ia, ie io, iu,
ua, ue, ui, uo,
iai, iau, iei, ieu.
uai, uei.

Observaziuns:

Ord la fura scala dils Distongs vefan ins

- 1) ch' ilg *i* ed *u* san sefar Distong cun scadin auter Vocal; e
- 2) che *a*, *e*, *o* vegnan bucca combinai en Distong denter els, sunder mo cum *i* ed *u*.

§ 2.

*Sur la dimora dils Distongs ed autras
remarcas gieneralas.*

- 1) Ils Distongs fan per regla silba liunga; Ei glici aber, dappia ch' in auda en in Distong dus ne treis tuns distingui sco schon detg, de saver, ch' ils tuns d' in Distong vegnien bucca pronunciai uliva-

* Tals Distongs, sco nus havein, cun dus acts de faviala, e mo in act de prospiraziun, han tuts auters lungatgs era.

** Cheu ei adina manigliau il lungatg della Part-fura della Cadi, e zvar een Mustér e Trun, schegie bucca grad en tut, prii en gieneral per mustér dil lungatg Ramontsch.

*** Ils Distongs éu, èu, ou een Distongs ulitai mo en dialects corrupts; perquei, mai de duvvar.

mein liungs, sunder ch' in dimoreschi (setarglini) pli ditg sin in, che sin lauter; p. e. sch' in di: *hai lai, tiu miu*, sche veng ilg *a* ne *u* sentius pli liungs ch' ilg *i*; dian ins aber; „bui, fui,“ sch' ei ilg *i* pli liungs che siu commember distongal.

- 2) Nos Distongs supplechan, ú Vocals liungs, u Consonants apostrofai (schai ora) ne era domifidus en ina gada. Quei darenta adina per sigirar e mantener sidretg la silba liunga, p. e. ord ils plaids latins „*pedis, fidei, sella, ferrum, manus, pratum*,“ l'emprema silba dils quals ei liunga, figiein nus ils plaids ramontschs: *pei, fei, siala, fier, maun, prau*, che han entras il Distong era la medem silba liunga.

- 3) Sche nus midein savens in Vocal liung della ragisch, sco els sur' exempels, en in Distong; ne sche nus supplin entras in Distong in Consonant, che veng schaus ora: sche turnein nus per ordinari puspei a prender si il Vocal radical, el cas che nus lein construir plaids darrivai (abgestammte); p. e. Lessan nus, ord ils grad fura referii plaids d'exempel, componer plaids darrivai, sche schessan e scrivessan nus: *pedal, impedir, impediment-fideivel, fideivladat, fidar - sellar (far siala) sellau, sellèr (Sattler) - ferradira, enferrar, ferraumenta - manual, manar, maneivel - pradu (prata) Pardiala,* Pardièni*. Cheu vefan ins en tuts plaids, ch' il Distong, ha stoviu ceder al primar Vocal ne Consonant della ragisch.

- 4) Distongs sedisfan puspei en simpels Vocals, curche l' *arsis* de lur silba savvanzescha sin in' altra silba plinnavon; p. e. figiein nus ord „*panis, sanguis, caput, terra, foenum, longum*,“ *paun*,

* En Pardiala, Pardièni ei il Vocal „a“ seconservaus, schegie ch' el ha surfrii ina Metatefa (flocaziun) cun ilg „r“.